

Según lo arriba expuesto, consideramos más conveniente usar otra clasificación modificada basada en el criterio semántico y que abarca todas las variedades de las perífrasis verbales del español propuesta por Y. G. Pidprigora. Esta clasificación distingue 12 microsistemas en las construcciones perifrásticas verbales [Підпригора 2001, с. 87–88]:

• posibilidad de la acción	–	forman el bloque modal de las
necesidad, el deseo		perífrasis verbales
• preincoativa, incoativa	–	el bloque de las perífrasis durativa,
terminativa, iterativa		de fase
• factitiva	–	las perífrasis causativas
permisiva		
• resultativa	–	que son independientes conativa

Pues, como hemos visto, la teoría cognitiva analiza el fenómeno de la gramaticalización no sólo como una pérdida del significado léxico de la palabra sino como la verbalización de lo más complicado por medio de lo más simple, como la creación del nuevo significado a base del "viejo" ya conocido, lo que resulta ser consecuencia de la existencia de unas asociaciones que surgen en nuestra mente en el proceso de la categorización de nuestra conciencia. De este punto de vista los vínculos asociativos representan un gran interés porque estos vínculos forman el principio de la opción de tal o cual verbo para la formación de las perífrasis verbales con tal o cual significado.

Література

Арутюнова Н. Д. О критерии выделения аналитических форм / Н. Д. Арутюнова // Аналитические конструкции в языках различных типов [отв. ред. В. М. Жирмунский, О. П. Суник]. – М. : Наука, 1965. – С. 89–93. Васильева-Шведе О. К. Теоретическая грамматика испанского языка. Морфология и синтаксис частей речи: [для ин-тов и фак. иностр. яз] / О. К. Васильева-Шведе, Г. В. Степанов. – М. : Высшая школа, 1972. – 342 с. Жирмунский В. М. Об аналитических конструкциях / В. М. Жирмунский // Аналитические конструкции в языках различных типов [отв. ред. В. М. Жирмунский, О. П. Суник]. – М. : Наука, 1965. – С. 5–57. Кубрякова Е. С. Части речи с когнитивной точки зрения / Е. С. Кубрякова. – М. : Ин-т языкознания РАН, Тамбовский гос. Ун-т, 1997. – 327 с. Підпригора Ю. Г. Функціональні характеристики заперечення в системі дієслівних перифраз сучасної іспанської мови: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.05 "Романські мови" / Ю. Г. Підпригора. – К., 2001. – 207 с. Солнцева Н. В. Анализ и аналитизм / Н. В. Солнцева, В. М. Солнцев // Аналитические конструкции в языках различных типов [отв. ред. В. М. Жирмунский, О. П. Суник]. – М. : Наука, 1965. – С. 80–88. Abad Nebot F. Curso de lengua española. – Madrid : Sociedad general Española de Librería, 1981. – 125 p. Esbozo de una Nueva Gramática de la lengua española / Esbozo de la RAE. – Madrid : Espasa Calpe, 1999. – 592 p. Vorónina M. M. Las perífrasis verbales y el mecanismo de su formación en el español. / M. M. Voronina // Actas de 3 la I conferencia de hispanistas de Rusia. – Moscú–Madrid. – 1994. – 158 p.

УДК 811.161.2'33

ДЕНИСЕНКО С. Н.

(Львівський національний університет імені Івана Франка)

ТАРАБА І. О.

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

МЕТОДИКА КОНЦЕПТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

У статті досліджено проблематику методу концептуального аналізу, з метою здійснення узагальнюючого аналізу позицій щодо даної процедури та встановлення найбільш представницьких прийомів концептуального аналізу.

Ключові слова: концептуальний аналіз, концепт, моделювання, концептуалізація.

Денисенко С. Н., Тараба І. А. **Методика концептуального аналізу.** В статті досліджено проблематику методу концептуального аналізу, з метою здійснення узагальнюючого аналізу позицій касательно даної процедури та визначення найбільш представницьких прийомів концептуального аналізу.

Ключевые слова: концептуальный анализ, концепт, моделирование, концептуализация.

Denysenko S. N., Taraba I. O. **Methodology of the conceptual analysis.** The article deals with the problems of the methodology of the conceptual analysis. The aim of this study is a general analysis of the positions on the procedure and the identification of the most representative techniques.

Key words: conceptual analysis, concept, modeling, conceptualization.

Проблема опису та аналізу різноманітних концептів спричинила потужний шквал наукових праць, які транспонують свої власні бачення концепту до сучасних мовознавчих студій, що обумовлює **актуальність** нашої дослідницької розвідки. Таке захоплення лінгвоконцептологічною проблематикою має свої "аверс" та "реверс". З одного боку, поширення концептологічних описів у сучасному мовознавстві набуло характеру епідемії, хвороби, яку лінгвісти жартома називали

концептовітом [Селіванова 2008, с. 419], що, на перший погляд, є запорукою ґрунтового дослідження проблеми та одержання перевірених, науково-обґрунтованих, достовірних результатів. Але з іншого боку, багатьох із численних дослідників концептів не хвилювали питання щодо того, як співвідноситься концепт з організацією свідомості, пам'яті людини, її пізнавальною здатністю; а також яке відношення має до опису концептів складний понятійний апарат і процедури моделювання когнітивної та комп'ютерної лінгвістики. Не можна в цілому не погодитися зі словами деяких російських науковців, які зазначають: "Зараз вітчизняній науці про мову стало надзвичайно модним включати себе до числа прибічників когнітивного підходу ("нової парадигми"), хоч для такого кроку не завжди наявні вагоме підґрунтя й відповідна професійна підготовка: когнітологія своєю базою має насамперед когнітивну психологію, що передбачає якесь розуміння процесів взаємодії нейробіологічних механізмів при формуванні ментальних образів і станів" [Сусов, Сусов 2006, с. 14]. Відтак аналіз концептів у мовознавстві не може бути довільно дескриптивним, а повинен ґрунтуватися передусім на знаннях у галузях психології, теорії пізнання, теорії інформації з урахуванням доробку комп'ютерного моделювання.

Метою нашого дослідження є узагальнений аналіз методики концептуального аналізу в фокусі сучасних лінгвістичних студій та розвідок, і виділення найбільш представницьких прийомів даної процедури. **Об'єктом** даної дослідницької розвідки являються метод концептуального аналізу з позицій сучасних лінгвістичних вчень. **Предметом** дослідження виступають особливості та різноманітні позиції щодо сутності та застосування методу концептуального аналізу.

У сучасній лінгвоконцептології *метод концептуального аналізу* розглядається, з одного боку, як аналіз концептів, з іншого, як аналіз за допомогою концептів. Російський психолінгвіст Р. Фрумкіна зазначає, що між різними авторами немає згоди не тільки відносно того, яким повинен бути набір процедур, котрий треба вважати концептуальним аналізом, а і стосовно того, що слід вважати його результатом [Фрумкіна 1995, с. 96]. Дослідниця наголошує на тому, що концептуальний аналіз є не тільки окремим методом, скільки сукупністю методик, об'єднаних спільною метою. Однак будь-який метод є сукупністю процедур, деякі з яких мають статус окремих методик і навіть методів.

Отже, *концептуальний аналіз* – головний метод логічного аналізу мови й когнітивної лінгвістики, що передбачає моделювання (із застосуванням різних метамов або природної мови) й опис концептів – інформаційних структур свідомості, що являють собою структуровану сукупність знань про об'єкт концептуалізації, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії різних пізнавальних механізмів [Селіванова 2006, с. 261-262].

Прийоми концептуального аналізу відмінні у різних напрямках і течіях [Селіванова 2006, с. 262-263]. Найбільш представницькими є 1) напрям логічного аналізу концептів, який існує з 1988 р. у межах ініціативного проекту Російської Академії наук під керівництвом Н. Арутюнової (подібний підхід застосований Ю. Степановим при укладанні його словника "Константы. Словар русской культуры" 1997 р.); 2) напрям когнітивної семантики, що описує значення як конвенційний результат категоризації й концептуалізації світу представниками певного етносу й культури і фіксує досвід, знання, відчуття людини, які можуть бути невідповідними дійсному стану справ (Р. Ленекер, Дж. Лакофф, М. Джонсон, А. Ченкі, Ч. Філлмор, Ж. Фоконье й ін.); 3) прототипна семантика, що встановлює рубрики досвіду людини й їхні ознаки на підставі мисленневих корелятивів найкращих представників цих категорій (прототипів), вибір яких пов'язаний з особливостями мислення людини, її досвідом, виробленим шляхом пізнавальної діяльності (Е. Рош, Б. Берлін, П. Кей, Р. Браун, Дж. Тейлор та ін.); 4) польсько-австралійська школа А. Вежбицької, яка для опису концептів застосовує метамову елементарних універсалій людського досвіду – семантичних примітивів й ін.

Дослідники вважають концептуальний аналіз продовженням семантичного, результатом експансії семантичних досліджень до сфер різних наук у 80-ті р. р. ХХ ст. "Звернення багатьох лінгвістів-семантиків до когнітивістської орієнтації" пояснюється тим, що "формальні числення, побудовані логіками, є нелегкими для засвоєння і відлякують чистих гуманітаріїв" [Сусов, Сусов 2006, с. 15]. Лінгвісти намагаються встановити розбіжності між семантичним і концептуальним аналізом. На думку С. Жаботинської, розмежування семантичного та концептуального аналізу можливе за двома головними критеріями – ступенем абстрагованості й композиційністю: використана підсвідомо концептуальна схемна структура "може не мати прямих мовних засобів для своєї експлікації; вона реконструюється в результаті інтроспекції дослідника, його вміння бачити за множинністю різноманітних фактів мови певну закономірність". О. Кубрякова висловлює думку про роз'яснювальний відносно слова характер семантичного аналізу і відносно знань про світ характер концептуального. Вона зазначає: "Якщо перший спрямований на експлікацію семантичної структури

слова, уточнення денотативних, сигніфікативних і конотативних значень, які реалізують її, то концептуальний аналіз являє собою пошук тих загальних компонентів, що підведені під один знак" [Кубрякова 1996, с. 85]. Однак варто зауважити, що концептуальний аналіз ґрунтується не лише на абстрактних схемах, а і являє собою опис кореляції конкретних структур знань. Семантичний аналіз може мати характер нелінійної репрезентації, не простого переліку сем, а моделі їхніх зв'язків у структурі значення. Тому, як здається, головну відмінність цих видів аналізу треба шукати в самому підході: від слова до думки – для семантичного, і від думки до слова – для концептуального [Селіванова 2000, с. 122].

Висновки та результати дослідження. Що стосується процедур концептуального аналізу, то вони відмінні в різних напрямках і течіях. Головною проблемою різних підходів до концептуального аналізу є пошук проміжної метамови опису концептів. Якщо така метамова не використовується, то концептуальний аналіз обмежується дистрибутивним і контекстуальним аналізом, який інтерпретує зміст певного поняття шляхом опису контекстного оточення й пояснення різних метафоричних перенесень ключового знака концепту та його дистрибуції. Такий підхід сприймається досить критично через інтроспективність і суб'єктивізм.

Методика концептуального аналізу повинна урахувати насамперед досвід моделювання різноманітних структур репрезентації знань, апробованих на мовному й текстовому матеріалі. Визначальною для моделей концептуального аналізу є демонстрація зв'язків різних пізнавальних механізмів свідомості й позасвідомого, кореляція різних компонентів моделей [Селіванова 2008].

Література

- Денисенко С.Н. Когнітивні аспекти фразотворення // Семантика, синтактика, прагматика мовленнєвої діяльності. – Львів, 1999. Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрат Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов. – М., 1996. Манакін В. М. Концепт слово в різномовних віддзеркаленнях // Проблеми зіставної семантики. К., 2001. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. К., 1999. Селіванова О.О. Складне слово: мовні моделі світу. Черкаси, 1996. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психологічний та етнокультурний аспекти). К. – Черкаси, 2004. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. Сусов І. П. История языкознания. Тверь, 1999. Феценко Ю.І. Роль компонентів ідіоматичного простору "homo socialis" у реалізації комунікативних стратегій і тактик (на матеріалі сучасної англійської мови) / Ю. І. Феценко // Наука і сучасність: Зб. наук. пр. – Т. 55. – К. : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. – С. 198–206. Фрумкіна Р. М. Психолінгвістика. М., 2001. Шаховский В. И. Эмоция и концептуализация: концептуализация и лексикализация эмоций (вопросы теории) / В. И. Шаховский // Проблемы вербализации концептов в семантике языка и текста: материалы междунар. симпозиума, 22-24 мая 2003 г.: в 2 ч. – Волгоград : Перемена, 2003. – Ч. 1. – С. 305–312. Jackendoff R. What is a concept? // Frames, Fields, and Contrasts. New Essays in Semantics and Lexical Organization. – Hillsdale, 1992.

УДК 811.111'38'42

ДЖУМАТИЙ О. О.

(Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова)

СТРУКТУРНА ТА ТЕМАТИЧНА СПЕЦИФІКА ЛСП "FACE" В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядаються параметри та моделюється загальна структура лексико-семантичного поля "FACE". Аналізується лексичний та лексико-граматичний склад поля, а також, функціонування конститuentів поля в сучасній англійській мові.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, сема, лексичні одиниці, емоції

Джуматий О. О. Структурная и тематическая специфика ЛСП «FACE» в современном английском языке. В статье рассматриваются параметры, и моделируется общая структура лексико-семантического поля "FACE". Анализируется лексический и лексико-грамматический состав поля, а также, функционирование конститuentов поля в современном английском языке.

Ключевые слова: лексико-семантическое поле, сема, лексические единицы, эмоции

Dzhumatiy O. O. Structural and Thematic Peculiarities of Lexical Semantic Field "FACE" in modern English. The article addresses the parameters and the model of a general structure of lexical semantic field (LSF) "FACE". It demonstrates the analysis of the lexical and lexical-grammatical composition of the field, as well as the functioning of the constituents of the field in modern English.

Key words: lexical semantic field, seme, lexical units, emotions

Дана стаття представляє результати пілотного дослідження лексико-семантичного поля (далі - ЛСП) "FACE" в англійській мові, яке проводилося на матеріалі лексикографічних джерел, а саме,